

Η ντροπή της Ευρώπης

Με άγγιξε το ποίημα με τα δώδεκα δίστιχα που δημοσίευσε (25/05/2012) ο Γκύντερ Γκρας για την Ελλάδα. Θυμήθηκα την προς Κορινθίους Α΄ επιστολή του Παύλου: «ως περικαθάρματα του κόσμου εγενήθημεν». Απόδειξη ότι η τέχνη ρίχνει παντού αδέσποτες - και όπου και όποιον βρει... Σε κάθε γλώσσα. Ένα ποίημα όμως δεν μεταφράζεται. Απλώς καταβάλλεται προσπάθεια απόδοσής του. Είναι από τα πράγματα που τα νιώθει κανείς πρώτα. Και ύστερα θεωρεί τυραννία την αλλαγή της φυλακής των λέξεων μέσα στις οποίες κάθε

Του
Κώστα Κωνσταντίνου*

πρωτότυπη ποίηση ριζώνει. Και στην απόδοσή του όμως ένα ποίημα πρέπει να «θυμίζει» ποίημα. Πριν παραθέσω και εγώ (όπως το ένιωσα) τη δική μου πρόταση από τα γερμανικά, σημειώνω την αναφορά του Γκρας τόσο στη γερμανική κατοχή της Ελλάδας όσο και στη στάση της Ευρώπης απέναντι στο καθεστώς των συνταγματαρχών. Να πω ακόμα, για το προσωπικό ποιητικό ταξίδι του φιλόμουσου αναγνώστη, ότι ο Χέλτερλιν (στο πέμπτο δίστιχο) ήταν ένθερμος υποστηρικτής του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού αλλά τον κατανοούσε με ένα ιδιαίτερα προσωπικό τρόπο. Το 1804 δημοσιεύθηκαν μεταφράσεις του από δράματα του Σοφοκλή αλλά αντιμετωπίστηκαν χλευαστικά λόγω του προσποιητού ύφους και της δυσκολίας που προκλήθηκε εξ αιτίας της μεταφοράς ελληνικών ιδιωτισμών στα γερμανικά.

Η ντροπή της Ευρώπης

Πλησίον του χάους, αφού στις αγορές δε δικαιώνεται, είσαι μακριά από τη χώρα που σου δάνεισε το λίκνο.

Ό,τι με τη ψυχή σου ζήτησες, θάρρεψες πως το βρήκες, παραπεύεται τώρα δα, αποτιμώμενο σκουπίδι.

Γυμνή σαν φταίχτρα διασύρεται, μια χώρα υποφέρει, για την οποία τάχαμου έλεγες ότι χρωστάς ευχαριστίες.

Χώρα κατάδικη στη φτώχεια, μουσειά που καλοστολίζει ο πλούτος της: λεία από σένα φυλαγμένη.

Αυτοί που με τον πόλεμο βασάνισαν τη νησιοευλογημένη χώρα κουβάλησαν με το χακί τον Χέλτερλιν μες στο γυλιό τους.

Χώρα καθόλου πλέον ανεκτή, που τους συνταγματάρχες της ανέχτηκες κάποτε συνεταιίρους.

Χωρίς δίκιο χώρα, που η δύναμη του τιμητή όλο και πιο στενότερα της σφίγγει το ζωνάρι.

Μαυροφορεί η Αντιγόνη αψηφώντας σε και απ' άκρου σ' άκρη ο λαός, που κάποτε σε φιλοξένησε, πενθεί.

Έξω από τη χώρα ωστόσο ομογάλακτοι του Κροίσου δορυφόροι στοίβες κρατούν μες στο δικό σου το πουγκί ό,τι χρυσολαμπίζει.

Κατάπие επιτέλους, κατάπινε! Κραυγάζουν τα φερέφωνα των επιτρόπων, όμως την κούπα οργισμένος ξέχειλη σου δίνει πίσω ο Σωκράτης.

Θα σου καταραστούν όλοι μαζί ό,τι δικό σου είναι οι θεοί, τον Όλυμπο τους που απαιτεί η θέλησή σου να τους κλέψει.

Δίχως τη χώρα που το πνεύμα της εσέ φαντάστηκε χωρίς νηοή θα ξεψυχάς Ευρώπη.

*Ο Κώστας Ν. Κωνσταντίνου είναι διευθυντής του 5ου Γενικού Λυκείου